

Gerið Føroyar til eitt valdømi

Alsamt oftari verður prógvað hvussu stirvin og ótíðarhóskandi okkara politiska skipan er. Eitt dømi var, tá lógtingsmenn millum jólanna játtaðu sær sjálvum 2.245.000 krónur í skattafríari eykaløn, samstundis sum øll onnur verða skerd munandi í løn og missa onnur vunnin rættindi. Annað dømi er viðferðin, sum uppskotið hjá Bjarna Djurholm, um Føroyar sum eitt valdømi, hevur fingið.

Eiríkur Lindenskov
skrivur:

Tað vísir seg, at politikarar leggja stóri tydingin í at tryggja sín egnu lógtings-sess, heldur enn at hugsa um, hvat gagnar landinum best. Tí tyktist kjakið á tingi um at gera Føroyar til eitt valdømi at vera á sera lágum støði. Menn kjakast ikki um hví summi halda, at betur hevði verið, um landið var eitt valdømi, men teir velja heldur at ill- og misteinkja suðurstreym-oyingar fyri at vilja taka alt ræði í Føroyum. Tað er í veruleikanum ikki tað, sum málið snýr seg um.

Skipanin fremur lokalpolitikk

Viðurskiptini í Føroyum eru ómetaliga nógv broytt, síðan lógtingið varð endurreist í 1852 (fyri 141 ár- um síðani). Hetta í sjálvum sær átti um ikki annað at fingið menn at tikið málið í stórrí álvara.

Eg eri samdur við Bjarna Djurholm í, at verandi skipan ikki gagnar samfelagnum, men heldur fremur ein (lokal)politikk, har hvør roynir at draga sum mest til sín. Men eg haldi tú ikki at uppskotið er nógv væl fyrireikað. Tað var ikki beint av Bjarna at leggja uppskotið fram einsamallur. Politiskur sjálvdráttur eydnast sjáldan - tí verða slík »kollveltandi« uppskot altíð feld, tá einstakur tinguður leggur tey fram á ting.

Persónar og valdømi sett móti hvar øðrum

Ynskja tingmenn veruliga at fáa eitt slíkt mál ígjøgnum, so eiga teir at fáa fleiri tingmenn úr fleiri flokkum at leggja tað fram saman við sær. Eisini átti málið at komið fram í fjølmiðlunum og fingið verðuga umrøðu har, so veljarin eisini fekk høvi at siga sína hugsan.

Fjølmiðlarnir hava

stóra ávirkan - hugsa vit um ætlaðu skerjingarnar í fólkapersónini, so var ein »fimmari« í útvarpinum nóg mikið til at sannføra landsstýrismannin um, hvussu órimilg nýggju krøvini vóru.

Tá tingmál ikki eru nóg væl fyrireikað, so út- nytta tingmenn støðuna til egnan fyrirmin. Teir taka ikki málið í tí álvara, sum tað hevur uppið, men velja heldur at seta persónar og valdømi upp ímóti hvørjum øðrum.

Solidariskir við sær sjálvum

Mikudagin í síðstu viku var fyrsta viðgerð í tinginum av uppskotinum um Føroyar sum eitt valdømi. Hann, ið lesur umrøðu av fundinum í bløðunum, gerst als ikki klókari. Málið hevur verið frammi fyrr - men tingmenn vilja framvegis ikki nerta henda spurning. Orsøkin er tyðulig:

Tingmenn, ið halda seg vera í vanda fyri at fella, um skipanin verður broytt, berjast við hond og fót ímóti. Men har er eingin vandi, tí tá um ræður at »verja vunnin rættindi« hjá tingmonnum (m. a. løn við betri treytum enn vanlig fólk fáa og aðrar snøklar, sum tann »flögvi« tingsessurin gevur) eru tingmenn óføra »solidariskir«. Teir bakka ikki ein tuma!

Ærligari »kvalifikasjónir«

Einki veruliga haldgott argument er enn ført fram

fyri at varðveita verandi skipan.

Tað, at bert politikarar úr Suðurstreymi fara at taka avgerðir, eru leysir pástandi, ið valla eru sannlíkir. Tí - var landið eitt valdømi, so kundu eitt nú Havnarfólk valt Heina O. Heinesen, kuningur kundu valt Sverri Midjord og suðringar kundu valt onkran úr Vágum o. s. fr. Hetta hevði í øllum førum loyst tingmenn úr einum hafti,

men um hvat ið best er fyri samfelagið.

Stóru flokkarnir hava fyrirmin

Onnur lond eru, eins og vit, bytt sundur í fleiri valdømi. Men vit mugu bara siggja í eyguni, at vit eru eitt lítið land, gott 30.000 veljarar og vit hava avbera góð samferðsluviðurskipti. Tí er so lítil meining í at býta landið sundur í smærri eindir.

sum ikki er til ganges fyri samfelagið.

Tað er í sjálvum sær ikki er nokur »kvalifikasjón« at vera úr einum ávísam valdømi - eingin verður góður politikari bara av teirri orsøk. Tá vit velja ein politikara, so skal tað vera tí, at viðkomandi er ein góður politikari og ikki tí hann er úr einum ávísam valdømi. Og var tað nú so ótrúligt, at allir teir góðu politikararnir vóru úr einum valdømi, ja so høvdu vit øll møguleikan at velja ein góðan politikara.

Tað skal ikki snúgvá seg um at kradda sum mest til sitt valdømi,

ur. Floksleiðslan er hægsti myndugleiki floksins millum landsfundirnar og skal tí taka støðu í øllum týðandi spurningum. Seinasta dømið var løgmannsvalið.

Hesin bygnaður - og sjálvsagt tann fólkaliga hugsjónin, ið flokkurin byggir á, hevur skapt flokkinum eitt grundarlag, sum ger at hann hevur møguleika at verða umboðaður í øllum valdømunum samstundis.

Ejdesgaard og floksleiðslan

Tá vit nú tosa um bygnaðin og organisasjónina í Javnaðarflokkinum, so fall mær tað fyrri bróstið, sum Jóannes Ejdesgaard, landsstýrismaður, bar fram í sjónvarpinum eftir lógmannsvalið.

Verandi valskipan er heldur ikki so rættvis, sum onkur vil vera við. Summir flokkar hava betri møguleikar at verða valdir í einstøku valdømunum, enn aðrir. Eitt nú er Javnaðarflokkurin einasti flokkur, sum megna at fáa umboð valt úr øllum valdømunum samstundis.

Hetta gevur teimum »etableraðu« flokkinum fyrirmin. Tann føroyski flokkurin, sum er best »etableraður« er Javnaðarflokkurin. Hann er uppbygður soleiðis, at øll valdømini eru umboðað í floksleiðsluni, alt eftir hvussu nógvir atkvøður hvørt einstakt valdømi hev-

Tá hann var spurður, um hann var skuffaður av, at floksleiðslan ikki tilmælti hann til lógmann, segði hann, at floksleiðslan ikki var »representativ« - umboðandi.

Tað er sera harmiligt, at okkara nýggjasti politikari skal siga slíkt um demokratið í Javnaðarflokkinum, sum vit hava so stórt álit á. Floksleiðslan er hægsti myndugleiki í flokkinum millum landsfundirnar - hon er hægri enn starvsstjórnin. Hvussu Jóannes kann koma fram til, at floksleiðslan ikki er »representativ«, skilji eg ikki. Vónandi var hetta bert óheppin málburður.

Smærri flokkarnir hava ongan kjans

Tað at javnaðarflokkurin er so væl struktureraður, er kortini einki argument fyri ikki at broyta valskipanina. Hugsu vit eitt nú um Vága valdømi, so eru tað við 99% vissu, bert javnaðar-, fólka- og sambandsflokkur-in sum kunnu fáa tingmenn valdar. Tjódvaldisflokkurin og hinir smáu hava ongan kjans og av teirri orsøk eru óivað fleiri veljarar, ið ikki velja eftir síni politisku sannføring.

Afturat øllum hesum kemur meningsleysa stríðið millum bygdir um at fáa mann valdan. Tað stríðið gagnar als ikki nakrari demokratiskari skipan, tí tá verður bert hugsað um lokal viðurskipti.

Broytið skipanina!

Vit høvdu fingið fleiri fyrirminur, um landið varð eitt valdømi. Útskiptingin á tingi hevði verið stórri, tí politikarar høvdu ikki á sama hátt megnað at hildið so fast um, og nærmast misnýtt, tingsessin til egnan ella lokalan fyrirmin. Veljarin hevði betur møguleika at velja millum politiskar hugsjónir, tí lokalu áhugamálini høvdu fingið minni tyding. Øll høvdu kunnað valt just tann politikaran, sum tey vildu stuðla. Kvinnur høvdu verði betur umboðaðar, tí tær tá høvdu kunna »brotið« seg ígjøgnum.

Vit kunnu í øllum førum staðfesta, at verandi skipan ikki hevur verið nóg góð. Ábyrgdarkenslan fyrir samfelagsviðrunum hevur ikki verið nóg stór - ikki bara tí, at landsstýrismenn ikki hava havt ábyrgd av sínum málsøki, men eisini tí at lokalu áhugamálið hava verið tikið fram um veruligu trupulleikarnar.

Okkum tørvar fleiri ærligar politikarar, sum vilja arbeiða við opnum kortum og sum vilja steðga spekulantunum, sum eru slopnir at eyðræna samfelagsviðruni.

Tað eru slík aspekt vit mugu hava inn í føroyskan politikk. Vit skulu hava politikarar, sum vilja liva undir somu treytum, sum vanliga fólk - liða undir somu skerjingum og sum veruliga vilja arbeiða, landi og tjóð at frama.

Vónandi víðgera tingmenn málið í álvara - og vælsignaðir gloymið tápuliga og barnsliga stríðið millum Suðurstreym og restina av landinum!!!

Eiríkur Lindenskov

Tí vilja teir ikki broyta valskipanina

Leitar tú í bløðunum eftir góðum grundgevingum fyri ikki at broyta valskipanina, so eru tær ringar at fáa eyga á.

Heini O. Heinesen úr Tjódvaldisflokkinum heldur, at verður alt landið eitt valdømi, so verður ringt hjá nýggum og økendum fólk at koma fram. Útskiptingin á tingi verður lítil, tí, ið sita har, eru vorðin so kend gjøgnum útvarp og sjónvarp, at veljarin heldur velur tey aftur.

Sverri Midjord úr Javnaðarflokkinum heldur, at tað fer at ganga út yvir tey smærri valdømi, um skipanin verður broytt. Tey verða kanska ikki umboðað á tingi. Annars

heldur hann, at allar útbýggingar uttan fyri Havnina tykjast at vera ein marra hjá tingmonnum úr Suðurstreymi.

Mikkjal Sørensen úr Javnaðarflokkinum heldur, at vandi er fyri at allar avgerðir verða tiknar av politikarum úr miðstaðarflokkinum, um landið verður eitt valdømi. Hann fílt-eisini á, at miðstaðarpolitikarar halda, at teirra politikur er landspolitikkur, og at politikarar uttan fyri miðstaðarflokkinn reka lokalpolitikk. Um tað veruliga var so, spyr Mikkjal - hví hava miðstaðarpolitikarar so ikki steðgað hesum?

Anfinn Kalsberg úr Fólka-flokkinum hevði aðrar tankar. Hann helt at skipanin grundleggjandi skuldi

broytast og vísti í hesum sambandi á ensku valskipanina. Skuldu vit nýtt hana í Føroyum nú, hevði tað stutt sagt merkt, at landið hevði 32 valdømi. Hvørt valdømi fekk ein tingmann - tann, ið fekk flestar atkvøður. Allar hinar atkvøðurnar í valdøminum høvdu so farið fyri skeyti.

Við valið 1990 hevði tað helst merkt, at Javnaðarflokkurin hevði einar 18 - 20 tingmenn. Hinar hevði Fólka-flokkurin og Sambandið onkran.

Høvdu vit slíka skipan, høvdu skiftivís Javnaðar- Fólka- og Sambandsflokkurin myndað landsstýri. Hinir flokkarnir høvdu ikki verið umboðaðir nevnivert.